

literare. Dacă interpretările istorice au fost în parte corectate și completate de cercetătorii ulteriori¹, dacă în ceea ce privește exegeza literară, cercetările de mai târziu au adus noi puncte de vedere², în schimb comentariile asupra limbii, în special la cei trei cronicari din sec. al XVI-lea, analiza dependenței stilistice și chiar lexicale la aceștia de textul cronicii lui Manasses și comparațiile textologice cu cronica lui Grigore Ureche n-au fost, practic, reluate de nimeni, ele păstrându-și valoarea până astăzi. Astfel, la *Cronica lui Macarie*, I. Bogdan relevă coincidențele frazeologice cu textul lui Manasses, recurgând nu numai la versiunea slavonă, ci și la originalul grecesc³, după care dă un glosar al «tuturor cuvintelor rare (mai ales verbe, substantive și adjective compuse, cuvinte străine și românisme), pe care Macarie și Eftimie le-au împrumutat din Manasses și alte izvoare nepaleoslovenice... Mai toate — spune el — lipsesc în *Lexiconul paleoslovenico-greco-latin* al lui Miklosich și deci lista noastră va sluji drept o completare necesară a acestuia pentru înțelegerea textului bulgar al lui Macarie și Eftimie»⁴. Comparații cu textul lui Manasses, precum și o listă de cuvinte compuse luate din acesta sau create după modelul lui și al lui Macarie, găsim și în studiul la *Letopiseșul lui Azarie* (p. 33—42). Pentru filologi, în special pentru lingviști, aceste părți ale studiilor lui Ioan Bogdan prezintă o importanță deosebită, permițând să se aprecieze cu multă exactitate caracterul acestei limbi «moarte» folosită ca limbă literară în Țările Române, așa cum în Apusul Europei, în Ungaria și Polonia se întrebuițua limba latină.

La edițiile de cronici slavo-române trebuie să adăugăm publicațiile de texte literare, însoțite de studii, printre care se remarcă, în primul rând, *Vlad Țepeș și narațiunile germane și rusești asupra lui. Studiu critic* (București, 1896, XX + 170 p. + 5 pl.), în care pe filologii slaviști îi interesează, în afara textului, reproduș după mai multe versiuni, considerațiile lingvistice asupra numelui lui Vlad Țepeș și analiza filologico-literară a povestirilor rusești. Deși ulterior a fost dat la iveală cel mai vechi text al acestora, scris (sau poate copiat pentru prima dată) la 1486 și transcris în 1490 de gramaticul rus Eufrosin⁵, concluziile lui Ioan Bogdan asupra autorului și limbii operei rămân, după părerea noastră, în picioare. Ele au căpătat o confirmare temeinic fundamentată în cercetările filologului sovietic I. S. Luria, care a consacrat *Povestirilor* o amplă monografie, însoțită de 11 variante (I. Bogdan publicase patru din mai multe cunoscute de el pe atunci)⁶. Iată ce spune I. S. Luria într-un articol de sinteză, publicat recent în «Romanoslavica»: «Părerea lui I. Bogdan despre povestirea slavă ca monument scris de un călător rus pe baza povestirilor orale auzite în Ungaria și Moldova ni se pare invulnerabilă. La fel ni se pare și

¹ Cf. sinteza actuală cu bibliografia fundamentală în: *Istoria României*, vol. I—IV, Ed. Academiei, 1960—1964, precum și studiile introductive ale lui P. P. Panaitescu la *Cronicele slavo-române din sec. XV—XVI*.

² Vezi, în special, dintre ultimele lucrări de sinteză: N. Cartoian, *Istoria literaturii române vechi*, I—III, București, 1940—1945; Ștefan Ciobanu, *Istoria literaturii române vechi*, I, București, 1947; Al. Piru, *Literatura română veche*, ed. 2, București, 1962; *Istoria literaturii române*, I, Ed. Academiei, București, 1964.

³ *Vechile cronici...*, p. 77—89.

⁴ *Ibidem*, p. 97 (Glosarul la p. 97—102; comentariu asupra limbii la p. 102—103).

⁵ A. D. Sedelnikov, *Литературная история повести о Дракуле*, «Известия по русскому языку и словесности АН СССР», I, Leningrad, 1929, p. 621—659.

⁶ *Повесть о Дракуле*, Исследование и подготовка текстов Я. С. Лурье, Москва—Leningrad, 1963, 211 p., cu o serie de ilustrații în afară de text.